

Mahler & Stravinskij

— 6. MAI 2021 KL. 19.30

facebook.com/Trondheimsymfoniorkester

instagram/Trondheimsymfoniogopera

PROGRAM

Dirigent Edward Gardner
Solist Adrian Angelico, *mezzosopran*
Konsertmester Camilla Kjøll

Program

Herman Vogt Solsangen
(f.1976)

Gustav Mahler Lieder eines fahrenden Gesellen
(1860-1911) Wenn mein Schatz Hochzeit macht
 Ging heut' Morgen übers Feld
 Ich hab' ein glühend Messer
 Die zwei blauen Augen

Igor Stravinskij Petrusjka (versjon 1947)
(1882-1971) Markedet i karnevaluken
 Hos Petrusjka
 Hos Maureren
 Karnevalsfesten og Petrusjkas død

Piano: Jørgen Larsen

Edward Gardner

Edward Gardner (f.1974) har vært sjefdirigent for Bergen Filharmoniske Orkester siden 2015. Han har ledet orkesteret på fem suksessrike internasjonale turneer til Sverige, Tyskland, Storbritannia, Nederland, Italia, Slovenia og Kroatia. I august 2018 tok han med seg orkesteret på gjensitt til BBC Proms i London og Concertgebouw i Amsterdam, og besøkte i tillegg Elbphilharmonie i Hamburg og Chopinfestivalen i Warszawa.

Edward Gardner ble musikk sjef ved English National Opera i London i 2007, en posisjon han hadde til våren 2015. I 2011 ledet han den prestisjefylte *Last Night of the Proms*-konserten i Royal Albert Hall. Han ble i juni 2012 tildelt ordenen OBE (Order of the British Empire) for sin innsats for britisk musikk liv. Gardner dirigerer jevnlig i de store internasjonale operahusene og er en etterspurt orkesterdirigent. Han har en eksklusiv platekontrakt med Chandos, og har med Bergen Filharmoniske Orkester blant annet spilt inn Jean Sibelius' orkestersanger, Arnold Schönbergs Gurrelieder, Bela Bartóks Konsert for orkester, Griegs pianokonsert og scenemusikken til Peer Gynt.

Adrian Angelico

Adrian Angelico tilhører en ny generasjon norske operasangere som arbeider både nasjonalt og internasjonalt med stor framgang. Han debuterte ved Royal Opera House Covent Garden i 2014 i Luca Francesconis utfordrende samtidsopera *Quartett*. Andre viktige roller inkluderer Gudrun i Gisle Kverndokks opera *Den fjerde nattevakt* ved Den Norske Opera og tittelrollen i *Carmen* med Trondheim Symfoniorkester i 2015.

I de senere årene har Adrian sunget Maddalena i Verdis *Rigoletto* ved Oscarsborg Operaen, Cherubino i *Figaros bryllup* ved Operaen i Kristiansund og Den Norske Opera og Flora i *La traviata* ved Royal Opera House. I 2017 sang han rollen som Komponisten i Richard Strauss' *Ariadne auf Naxos* med Arktisk Filharmoni, hele Nord-Norges orkester. Våren 2018 akslet Adrian rollen som Octavian i Richard Strauss' *Rosenkavaleren* ved Kungliga Operan i Stockholm, en rolle han også sang ved Den Norske Opera våren 2019. De siste sesonger har han medvirket som Cherubino i Mozarts *Figaros bryllup* ved GöteborgsOperan og Prins Orlovsky i Johann Strauss *Flaggermusen* med Hamburgs Elbphilharmonie.

Vogt

Herman Vogt er født i Drammen. Han studerte fiolin og komposisjon ved Norges musikkhøgskole. Vogt har skrevet flere verk for varierende besetninger, alt fra soloverk og kammermusikk til orkestermusikk. Han har mottatt bestillinger og er blitt fremført ved konserter og festivaler i Norge, så vel som i utlandet.

Solsangen er et bestillingsverk skrevet for Oslo Filharmonien og urfremført i august 2018. Verket tar utgangspunkt i Frans av Assisis dikt fra 1225. som er en lovprisning av Gud og av skaperverket; solen, månen, stjernene, kjærligheten, livet og døden.

“Det tvetydige er et vesentlig aspekt for meg i min musikalske tilnærming til diktet. I denne tvetydigheten ligger diktets drama, en livsbejaende jubel over tilværelsen og livet, samtidig som døden er innbakt i det hele”, sier komponisten.

Mahler

I 1883, da Mahler var 23 år, ble han ansatt som kapellmester ved teatret i Kassel. Her opplevde han en ulykkelig og opprivende kjærlighetshistorie med en ung skuespillerinne, Johanna Richter. I et kjærlighetsbrev til henne finner vi linjene "Siehst du den stummen, fahrenden Gesellen? Gar einsom und verloren ist sein Pfad" ("Ser du den stakkars farende svenn, så ensom og forlatt på stien"). Sin fortvilelse og sorg uttrykte komponisten i *Lieder eines fahrenden Gesellen*, et knippe sanger til pianoakkompagnement som er tilegnet henne han aldri fikk. Som komponist så kanskje den unge Mahler på seg selv som en svenn/lærling; i støpeskjeen som komponist.

Ved uroppførelsen i Berlin i 1896 hadde han skrevet om sangsyklusen for orkester. Det er ikke første gang sorg og fortvilelse symboliseres av reiser og vandringer i den tyske romansekunsten. Mahler knytter seg her ikke minst til Schuberts *Winterreise*, både i inn-hold og melodikk.

Sangsyklusen regnes som Mahlers første modne verk, og er den første av flere sanger til orkesterakkompagnement med *Das Lied von der Erde* som kronen på verket, som river ned barrieren mellom vokalverk og symfoni. Syklusen handler om en ung Gesell (svenn) som skjebnen har vært grusom mot, og som vandrer uten mål ut i den store verden. Naturens skjønnhet gir ham adspredelse, men det er bare døden som kan trøste. Både teksten og musikken i de fire sangene pendler mellom sorg og håpefull trøst. Men kjærlighetshistorien er bare ett lag i sangene. Den handler like mye, som hos Schubert, om de omgivelser fortelleren (Gesellen) begir seg ut i. Tekstene er Mahlers egne, og klart inspirert av den tyske folkepoesien i samlingen *Des K* som Mahler bruker i sin første symfoni.

Stravinskij

En natt i februar 1911 i Beaulieu i Sør-Frankrike tror Stravinskij at han har fått pukkelrygg. En nikotinforgiftning har slått ut nervesystemet. Arbeidet med *Petrusjka* krevde for mange sigaretter, og det tok flere måneder før komponisten kunne hente seg inn og fullføre balletten. Om den forrige balletten, *Ildfuglen*, var romantisk struttende og påvirket av Rimskij-Korsakov, var *Petrusjka* rytmisk mer dristig og orkestreringen mer dynamisk, med friske russiske fargeklatterher og der.

De første musikalske skissene til *Petrusjka* bygget på ideen om en dukke som får liv. Komponisten så for seg en dukke, symbolisert ved pianoet, som går inn i en voldsom kamp med orkesteret med djevelske hensikter, for til slutt klynkende å kollapse under truende trompetstøt. Den russiske ballets leder Serge Djagilev så de dramatiske mulighetene i musikken, og overtalte Stravinskij til å utarbeide verket som en ballett. Etter suksessen med balletten *Ildfuglen* i 1910, var behovet for en oppfølger stort.

En petrusjka er navnet på en russisk tredukke med stritt hår og rødmalte kinn. Det hele foregår på markedet i St. Petersburg i fastelavntiden, hvor et dukketeater viser sin forestilling. De tre dukkene Petrusjka, Ballerinaen og Maureren trer etter hvert ut av forestillingen og begynner å leve sitt eget liv, fylt av menneskelige følelser. En rekke russiske folkelivsbilder tegnes opp med stor fantasi og et klanglig og rytmisk raffinement. Stravinskij skrev sin beste musikk nettopp til balletter, og kombinasjonen av dansende rytmer og en stormfull handling gjorde dem til blinkskudd, også i konsertsalen. Dette er barske saker. Stravinskij ønsket å skildre "smerten og villskapen" i dukkenes drama, og benyttet til formålet et bitende partitur.

Petrusjka hadde premiere på Théâtre du Châtelet i Paris 13. juni 1911 med den berømte danseren Alexander Nijinskij i rollen som Petrusjka. Det ble en stor suksess. Stravinskij reviderte verket i 1947.

Stravinskij laget ti år senere, i 1921, en klaverversjon av *Petrusjka*, som er et ikke så ofte sett eksempel på klavermusikk som er skrevet med utgangspunkt i et orkesterpartitur. Pianoversjonen var tiltenkt og tilegnet pianisten Arthur Rubinstein. Satsene er bearbeidet med pianoets muligheter for øye og var ment å gi pianistene store utfordringer både teknisk og musikalsk.

Thomas Ramstad